

Arazi Toplulaştırma Projelerinin Ekonomik Analizi: Üçhüyük Mahallesi, Çumra- Konya- Türkiye Örneği

Tayfun Çay*¹, Ramazan Yoldaş Satılmış²

¹Konya Teknik Üniversitesi, Mühendislik Fakültesi, Harita Mühendisliği Bölümü, Konya, Türkiye

²Pamukkale Üniversitesi, Çameli Meslek Yüksekokulu, Mimarlık ve Şehir Planlama Bölümü, Denizli, Türkiye

Anahtar Kelimeler

Arazi Toplulaştırması
Ekonomik Analiz
Toplulaştırma Faydaları
Tarımın Geliştirilmesi

ÖZ

Arazi toplulaştırma projeleri sonrasında elde edilen ekonomik kazançlar hem tarım hem de ülke ekonomileri için oldukça önemlidir. Arazi toplulaştırma projelerinin artırılması ve ülke genelinde yaygınlaşmasının sağlanması açısından arazi toplulaştırma projelerinin getirdiği ekonomik kazançların özümsemesi oldukça önemlidir. Bu çalışmada, Konya İli Çumra İlçesi Üçhüyük Mahallesinde yapılan arazi toplulaştırma projesi incelenerek yapılan toplulaştırma çalışmasının ekonomik analizleri yapılmıştır. Çalışmada çiftçilerle yapılan anketler ve proje sahası bilgileri incelenmiştir. Ayrıca toplulaştırma çalışmalarının işletmeler üzerindeki etkilerinin belirlenebilmesi için işletmeler büyüklüklerine göre 3 gruba ayrılarak işletmeler üzerinde gayri safi üretim değeri, gayri safi hasıla, işletme masrafları, saf hasıla ve net kar kriterlerine göre analizler yapılmış büyük işletmelerin toplulaştırma çalışmalarından daha büyük kar elde ettiği bulunmuştur. Analizler yapılırken önceki yıllarda yapılan çalışmalarla da karşılaştırmalar yapılmıştır.

Economic Analysis of Land Consolidation Project: Üçhüyük District, Çumra-Konya-Turkey Case

Keywords:

Land Consolidation
Economic Analysis
Benefits of Consolidation
Development of Agriculture

ABSTRACT

Economic gains after land consolidation projects are important for both agriculture and national economies. In order to increase land consolidation projects and spread them across the country, it is important to assimilate the economic gains of land consolidation projects. In this study, the land consolidation project in Üçhüyük Quarter of Çumra District of Konya was studied and analyzed. Surveys conducted with farmers and project area information were examined. In addition, in order to determine the effects of the consolidation activities on the enterprises, the enterprises were divided into 3 groups according to their size and analyzed on the basis of gross production value, gross product, operating costs, pure product and net profit criteria. While making the analyzes, comparisons were made with previous studies.

1. GİRİŞ

Dünya nüfusunun bir milyara yükselmesi binlerce yıl sürmesine rağmen, son 200 yıl içerisinde yedi kat artarak yedi milyara ulaşmıştır (UNFPA, 2017). Türkiye’de ise 1960’lı yıllarda yaklaşık 27 milyon olan nüfus, günümüz itibarıyla 80 milyonu geçerek 80 milyon 810 bin 525 kişiye ulaşmıştır (TÜİK, 2017). Bu nüfus artışıyla beraber dünya üzerinde giderek artan su ve besin ihtiyacına bağlı olarak gereksinim duyulan bu maddelerinin ekonomik değeri artacaktır.

Dünyanın birçok ülkesinde ve Türkiye’de toprak, su, orman ve hava gibi doğal kaynaklar; hatalı ve plansız arazi kullanımı, yüksek nüfus artışı, bu doğal kaynaklara yönelik çok yönlü istekler, kurumsal destek ve yönlendirmelerin yetersizliği ya da olmayışı gibi nedenlerle tehdit altında bulunmaktadır (Salvati ve ark, 2016). Bu nedenle arazi toplulaştırması ile tarım bölgeleri veya doğal yaşam ortamlarındaki temiz su rejimleri için önemli olan bazı toprak türlerinin konumu; korunmalı ve güçlendirmelidir (Moravcová ve ark, 2017).

Bu nedenle çoğu Avrupa ülkesi arazilerin bölünmesini azaltmak için sayısız arazi toplulaştırması ve sayısız reformlar uygulamıştır (Hiironen ve Riekkinen, 2016). Ülkemizde de bu konuyla ilgili 1961 yılından bu yana birçok çalışma yapılmaktadır. Bunlardan ilki ise Konya iline bağlı bulunan Karkın köyünde başlatılmıştır (Cay ve ark, 2010). 1961 ile 2014 yılları arasında ise 4.982.785 hektar alan üzerinde toplulaştırma çalışmaları yapılmıştır (TRGM, 2017). Yine TÜİK (2014) verilerine göre Türkiye’deki toplam tarım alanları 38.558 hektar olarak görülmektedir.

Toplulaştırma sonrası analizler yapıldığı zaman somut olarak göze çarpabilen ilk konu sayılarla ifade edilebilen ekonomidir (Van Huylenbroeck ve ark, 1996). Tarım çalışmalarının ülke ekonomisine dönüşü %9 olarak karşımıza çıkarken, maliyetler de göz önüne alındığında bu rakam %8 olarak karşımıza çıkmaktadır (Van den Noort, 1987). Sklenicka ve ark (2009) yaptıkları çalışmada toplulaştırma sahasında parça sayısının artmasına bağlı olarak maliyetin de arttığını ileri sürmüşlerdir. Kumbasaroğlu ve Dağdemir (2007) Erzurum’da yaptığı çalışmada parçalı arazilerin ekonomiye etkileriyle ilgili yaptıkları çalışmada GSH değerlerine göre bitkisel üretim değerinin 1618,3 TL, hayvansal üretim değeri 2834,8 TL, diğer tarımsal gelirlerin 270,8 TL, demirbaş kıymet artışının 1114,8 TL ve GSH 5838,7 TL olduğunu tespit etmişlerdir. Bölgesel ekonomi üzerindeki arazi toplulaştırma projesinin yatırımının büyük bir katkısı, bölgesel GSYİH’ nın uygulama aşamasında % 16.05 oranında arttığı, fayda aşamasında ise, % 10.16 oranında arttığı veriden kolayca tespit edilebilir (Jin ve ark, 2016).

Bu nedenle ülkemizde başta olmak üzere dünya da öncelikli olarak arazi toplulaştırma projelerinin ekonomik analizinin yapılarak ekonomik verimliliğinin artırılması, bunu yaparken de doğal

yaşamın sürdürülebilirliğini bozmadan yapılması önem arz etmektedir.

2. YÖNTEM

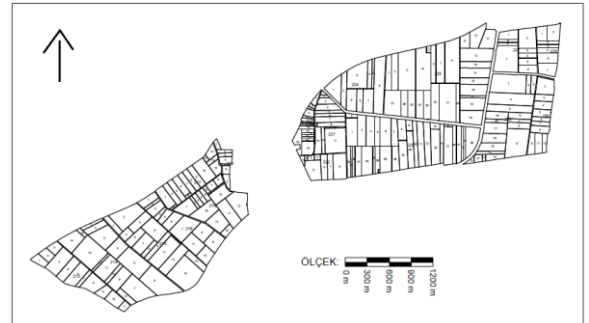
Proje sahası olarak ise hali hazırda arazi toplulaştırma çalışmaları yapılmış olan Konya İlinde yer alan Üçhüyük Mahallesi seçilmiştir. Analiz yapılırken proje sahasına gidilerek proje sahası ile ilgili incelemelerde bulunulmuş ve çiftçi görüşlerine başvurulmuştur. Bu sayede teorikte bulunan bazı bilgilerin pratikteki karşılıkları ve sonuçları görülmüştür.

2.1. Uygulama Alanı Açıklamaları

Üçhüyük Mahallesi bağlı olduğu Çumra ilçe merkezine 22 kilometre mesafe uzaklıkta olup Konya şehir merkezine mesafesi ise yaklaşık 66 kilometredir. Ayrıca Mahallenin rakımı da 1002 metredir (Ertunç ve ark, 2018).

Şekil 1. Kadastro Durumu

Şekil 2. Arazi Toplulaştırma Durumu

Üçhüyük Mahallesi toplulaştırma öncesi mülkiyet yapısı şekil 1’de gösterilmektedir. Toplulaştırma sonrası mülkiyet yapısı ise şekil 2’de görülmektedir. Toplulaştırma öncesi bulunan mevcut durumda 274 işletmeye ait 265 parsel bulunmaktadır. Toplulaştırmaya giren toplam alan 875,69 hektardır. Toplulaştırma sonrası oluşan yeni durumda yine 274 işletme ait bulunan 243 yeni parsel oluşmuştur. Toplulaştırma sonrası oluşan yeni durumda toplam alan 836,16 hektardır.

Ayrıca bölgede yetiştirilen geniş bir ürün yelpazesi olmasına rağmen mevcut tarlaların %40’ ı hububata, %20 si şeker pancarına, %25 i mısıra ve

geriye kalan %15'lik tarla ise diğer ürünlere ayrılmaktadır.

3.BULGULAR

Toplulaştırma çalışmalarının işletmelere dayalı ekonomik analizinin yapılması toplulaştırmanın çiftçiler üzerindeki etkilerinin belirlenebilmesi açısından önemlidir. Bu hesaplama gayri safi üretim değeri, gayri safi hasıla, işletme masrafları, saf hasıla, tarımsal gelir ve mutlak kar baz alınarak hesaplanmıştır.

Bunun için öncelikle işletmeler 3 gruba ayrılmıştır. 1. Grup 0-50 dönüm, 2. Grup 50-100 dönüm, 3. Grup 100< olacak şekilde sınırları belirlenmiştir.

Tablo 1'de toplulaştırma öncesinde 3 grubun mevcut işletme sayıları ve toplam işletme alanları görülmektedir.

Tablo 1. Toplulaştırma Öncesi İşletme Verileri

Toplulaştırma Öncesinde					
Gruplar	İşletme Büyüklüğü (da)	İşletme Sayısı		Toplam İşletme Alanı	
		(Adet)	(%)	Da	(%)
1.Grup	0-50	216	79	3.427	39
2.Grup	50-100	38	14	2.588	30
3.Grup	100<	20	7	2.742	31
	Toplam	274	100	8.757	100

Tablo 2'de ise toplulaştırma sonrasında 3 grubun mevcut işletme sayıları ve toplam işletme alanları görülmektedir.

Tablo 1 ve Tablo 2'de bulunan mevcut verilerden yola çıkarak 3 gruba ayrılan işletmelerin yukarıda belirtilen kriterlere göre ekonomik analizi gerçekleştirilmiştir. Bu sayede toplulaştırmanın çiftçiler üzerine ekonomik analizi yapılmıştır.

Tablo 2. Toplulaştırma Sonrası İşletme Verileri

Toplulaştırma Sonrasında					
Gruplar	İşletme Büyüklüğü (da)	İşletme Sayısı		Toplam İşletme Alanı	
		(Adet)	(%)	Da	(%)
1.Grup	0-50	218	80	3.416	41
2.Grup	50-100	38	14	2.617	31
3.Grup	100<	18	7	2.329	28
	Toplam	274	100	8.362	100

3.1. Gayri Safi Üretim Değeri

Gayri safi üretim değerinin bulunabilmesi için öncelikle toplulaştırma öncesi ve toplulaştırma sonrası değerler ayrı ayrı hesaplanmıştır.

Tablo 3 ve Tablo 4'deki değerler proje sahasında yetişen mahsullerin ekonomik değerlerine göre hesaplanmıştır.

Tablo 3. Toplulaştırma Öncesi Tarımsal Üretim Değerleri

Toplulaştırma Öncesinde			
Gruplar	Toplam İşletme Alanı		Tarımsal Üretim Değeri
	Da	(%)	TL
1.Grup	3.427	39	3.558.823
2.Grup	2.588	30	2.687.010
3.Grup	2.742	31	2.847.122
Ortalama	2.919		3.030.985

Toplam tarımsal üretim değeri üzerinden 1. Grup, 2. Grup ve 3.Grup hesaplanmıştır. Ardından bu değerlerin ortalamaları alınmıştır. Bu durumda tarımsal üretim değeri en çok 1.Grup da var iken en az 3.Grup ta bulunmaktadır.

Tablo 4'e bakıldığında zaman gayri safi üretim değerine etki eden 2 etken görülmektedir. Bunlardan birincisi tarımsal üretim değeri diğeri ise kullanılmayan parsel sınırındaki alan kaynaklı gelir artışı olarak karşımıza çıkmaktadır. Toplulaştırma sonrasındaki mevcut durumda ise toplam üretim değeri 1. Grupta en fazla iken 3. Grupta en az olarak karşımıza çıkmaktadır.

Tablo 4. Toplulaştırma Sonrası Tarımsal Üretim Değerleri

Toplulaştırma Sonrasında					
Gruplar	Toplam İşletme Alanı		Tarımsal Üretim Değeri	Kullanılmayan Parsel Sınırlarındaki Alan Kaynaklı Gelir Artışı	Toplam Üretim Değeri
	Da	%	TL	TL	TL
1.Grup	3.416	41	4.256.817	3.299	4.260.115
2.Grup	2.617	31	3.260.321	2.526	3.262.847
3.Grup	2.329	28	2.901.829	2.249	2.904.078
Ortalama	2.787		3.472.989	2.691	3.475.680

Tablo 5'e bakıldığı zaman toplulaştırma öncesi gayri safi üretim değerleri, toplulaştırma sonrası gayri safi üretim değerleri ve bu ikisinin farkı görülmektedir. Değerlere bakıldığında yine 1. Grupta en fazla artışın olduğu görülmektedir.

Tablo 5. Toplulaştırma Sonrası ve Öncesi Tarımsal Üretim Değerleri Farkı

Gruplar	Toplulaştırma Öncesi	Toplulaştırma Sonrası	TS-TÖ
	Tarımsal Üretim Değeri	Tarımsal Üretim Değeri	Tarımsal Üretim Değeri
	TL	TL	TL
1.Grup	3.558.823	4.260.115	701.293
2.Grup	2.687.010	3.262.847	575.837
3.Grup	2.847.122	2.904.078	56.956
Ortalama	3.030.985	3.475.680	444.695

3.1. Gayri Safi Hasıla

Gayri safi hasıla gayri safi üretim değerine konut kira bedelinin eklenmesi ile bulunmaktadır (Karlı, 2018). Bu nedenle gayri safi üretim değerine konut kira değeri eklenerek bulunmuştur.

Tablo 6'da toplulaştırma öncesinde 3 grubun gayri safi hasıla değerleri bulunmuştur. Arazi kira bedeli hesaplanırken 1 dekar arazi kirası buğday için 32 kilogram, pancar için 1000 kilogram baz alınmak suretiyle hesaplanmıştır. Bu hesaplama için her grup için ayrı ayrı hesaplanan gayri safi üretim değerleri ile yine aynı şekilde her bir grup için ayrı ayrı hesaplanan konut kira değerlerinin toplanması ile gayri safi hasıla değerlerine ulaşılmıştır.

Tablo 6. Toplulaştırma Öncesi Gayri Safi Hasıla Değerleri

Gruplar	Toplulaştırma Öncesi					
	Gayri Üretim Değeri	Safi	Arazi Bedeli	Kira	Gayri Hasıla	Safi
	TL		TL		TL	
1.Grup	3.558.823		685.460		4.244.282	
2.Grup	2.687.010		517.542		3.204.552	
3.Grup	2.847.122		548.380		3.395.502	
Ortalama	3.030.985		583.794		3.614.779	

Yine Tablo 6'da görüldüğü gibi 1. Grubun gayri safi hasıla değeri en fazla iken 2. Grubun gayri safi hasıla değeri en az olarak karşımıza çıkmaktadır.

Grup 2 ve Grup 3'ün gayri safi hasıla değerleri ortalama gayri safi hasıla değerinin altında kalmaktadır.

Tablo 7'de ise toplulaştırma sonrası gayri safi hasıla değerleri görülmektedir. Toplulaştırma sonrasında da yine toplulaştırma öncesi gayri safi hasıla değerlerinde olduğu gibi 1. Grup en fazla değere sahiptir.

Tablo 7. Toplulaştırma Sonrası Gayri Safi Hasıla Değerleri

Gruplar	Toplulaştırma Sonrası					
	Gayri Üretim Değeri	Safi	Arazi Bedeli	Kira	Gayri Hasıla	Safi
	TL		TL		TL	
1.Grup	4.260.115		785.740		5.045.856	
2.Grup	3.262.847		601.802		3.864.649	
3.Grup	2.904.078		535.631		3.439.709	
Ortalama	3.475.680		641.058		4.116.738	

Tablo 8'e bakıldığı zaman 3 Grup için gayri safi hasıla değerlerinin arazi toplulaştırma projesi öncesi ve sonrası arasındaki farklar görülmektedir. Aradaki farka bakıldığı zaman 1. Grup en fazla farka sahiptir. Ancak en az farka sahip grup ise 3. Grup olarak karşımıza çıkmaktadır.

Tablo 8. Toplulaştırma Sonrası ve Toplulaştırma Öncesi Gayri Safi Hasıla Değerleri Farkı

Gruplar	Toplulaştırma Öncesi	Toplulaştırma Sonrası	TS-TÖ
	Gayri Hasıla	Gayri Hasıla	Gayri Hasıla
	TL	TL	TL
1.Grup	4.244.282	5.045.856	801.573
2.Grup	3.204.552	3.864.649	660.097
3.Grup	3.395.502	3.439.709	44.207
Ortalama	3.614.779	4.116.738	501.959

3.2. İşletme Masrafları

İşletme masraflarının hesaplanması işletmelerin karlarının hesaplanabilmesi açısından önemlidir. İşletme masrafları mazot, sulama ve mevsimlik işçi masrafları olmak üzere üç kalemde incelenmiştir.

Bunlardan ilki olan mazot masraflarıdır. Mazot masrafları hesaplanırken öncelikle proje sahasında çiftçilerin tarım için kat ettiği toplam mesafe hesaplanmıştır. Ardından mesafenin kat edilebilmesi için gereken mazot masrafı hesaplanarak ortalama işletme masrafı hesaplanmıştır.

Bir diğer masraf unsuru ise sulama masrafları olarak karşımıza çıkmaktadır. Sulama masrafları hesaplanırken proje sahasında yetiştirilen her ürünün ihtiyacı olan su miktarına göre hesaplama yapılmıştır.

Son olarak mevsimlik işçi maliyetleri hesaplanırken yine her dekar (1000m²) için 100TL baz alınarak hesaplamalar yapılmıştır.

Tablo 9'a bakıldığı zaman mazot hanesinde 1. Grup diğer 2 gruba nazaran oldukça yüksek bir değer almaktadır. Bunun nedeni 1. Grupta bulunan işletme sayısının diğer gruplardan fazla olması olarak gösterilebilir. Ancak sulama ve mevsimlik işçi giderlerinde de 1. Grup en fazla işletme masrafına sahip olan gruptur. 2. ve 3. Gruplara bakıldığı zaman ise mazotta 2. Grup, sulamada 3. Grup ve yine mevsimlik işçi masraflarında 3. Grubun daha fazla maliyete sahip olduğu görülmektedir.

Tablo 9. Toplulaştırma Öncesi İşletme Giderleri

Gruplar	Toplulaştırma Öncesi			
	Mazot	Sulama	Mevsimlik İşçi	Toplam
	TL	TL	TL	TL
1.Grup	41.862	33.245	342.730	417.837
2.Grup	7.645	25.101	258.771	291.517
3.Grup	4.014	26.595	274.190	304.800
Ortalama	17.841	28.314	291.897	338.051

Tablo 10'a bakıldığı zaman ise yine Tablo 9'a benzer bir tablo karşımıza çıkmaktadır. Ancak grupların maliyet oranlarında bir düşüş olduğu görülmektedir.

Tablo 10. Toplulaştırma Sonrası İşletme Giderleri

Gruplar	Toplulaştırma Sonrası			
	Mazot	Sulama	Mevsimlik İşçi	Toplam
	TL	TL	TL	TL
1.Grup	32.554	26.510	341.626	400.690
2.Grup	5.719	20.304	261.653	287.676
3.Grup	2.786	18.072	232.883	253.741
Ortalama	13.686	21.629	278.721	314.036

Toplulaştırma öncesi ve toplulaştırma sonrası işletme masraflarının daha iyi anlaşılabilmesi için toplulaştırma öncesi toplam işletme masrafları ile toplulaştırma sonrası toplam işletme masraflarının farkı alınmıştır. Bu değerler Tablo 11'de görülmektedir. Toplulaştırma sonucunda işletme masraflarındaki en büyük tasarruf 3. Grupta iken en az tasarruf oranı ise 2. Grupta görülmektedir. Buradan yola çıkılarak büyük arazi sahiplerinin daha çok tasarruf yaptıkları görülmektedir.

Tablo 11. Toplulaştırma Sonrası ve Toplulaştırma Öncesi İşletme Giderleri Farkı

Gruplar	Toplulaştırma Öncesi	Toplulaştırma Sonrası	TÖ-TS
	İşletme Masrafları	İşletme Masrafları	İşletme Masrafları
	TL	TL	TL
1.Grup	417.837	400.690	17.147
2.Grup	291.517	287.676	3.841
3.Grup	304.800	253.741	51.059
Ortalama	338.051	314.036	24.015

3.3. Saf Hasıla

Saf hasıla işletmeye yatırılan aktif sermayenin rantı olduğundan önem arz etmektedir. Saf hasıla değeri, gayri safi hasıladan işletme masraflarının çıkarılması ile bulunmuştur (Karlı, 2018).

Tablo 12’de toplulaştırma öncesindeki gayri safi hasıla değerlerinden işletme masrafları çıkarılarak saf hasıla elde edilmiştir. En yüksek saf hasıla değerine 1.Grup sahiptir.

Tablo 12. Toplulaştırma Öncesi Saf Hasıla Değerleri

Gruplar	Toplulaştırma Öncesi		
	Gayri Safi Hasıla	İşletme Masrafları	Saf Hasıla
	TL	TL	TL
1.Grup	4.244.282	417.837	3.826.445
2.Grup	3.204.552	291.517	2.913.035
3.Grup	3.395.502	304.800	3.090.702
Ortalama	3.614.779	338.051	3.276.728

Tablo 13’de toplulaştırma sonrasındaki saf hasıla değerleri görülmektedir. Yine bu değerler hesaplanırken toplulaştırma sonrasındaki gayri safi hasıla değerlerinden işletme masrafları çıkarılarak bulunmuştur. Toplulaştırma sonrasında en yüksek saf hasıla değerine 1.Grup sahipken, en düşük saf hasıla değerine ise 3.Grup sahiptir.

Tablo 13. Toplulaştırma Sonrası Saf Hasıla Değerleri

Gruplar	Toplulaştırma Sonrası		
	Gayri Safi Hasıla	İşletme Masrafları	Saf Hasıla
	TL	TL	TL
1.Grup	5.045.856	400.690	4.645.165
2.Grup	3.864.649	287.676	3.576.973
3.Grup	3.439.709	253.741	3.185.968
Ortalama	4.116.738	314.036	3.802.702

Tablo 14’de ise toplulaştırma öncesi ve toplulaştırma sonrasındaki saf hasıla değerleri karşılaştırılmıştır. Tabloda görüldüğü üzere toplulaştırma sonrasında işletmelerin toplulaştırma öncesine göre saf hasıla artmaktadır. Ancak en büyük artış 1. Grupta iken en düşük artış 3. Grupta görülmektedir.

Tablo 14. Toplulaştırma Sonrası ve Öncesi Saf Hasıla Değerleri Farkı

Gruplar	Toplulaştırma Öncesi	Toplulaştırma Sonrası	TS-TÖ
	Saf Hasıla	Saf Hasıla	Saf Hasıla
	TL	TL	TL
1.Grup	3.826.445	4.645.165	818.720
2.Grup	2.913.035	3.576.973	663.938
3.Grup	3.090.702	3.185.968	95.266
Ortalama	3.276.728	3.802.702	525.975

3.4. Mutlak Net Kar

Mutlak kar işletmelerin gayri safi üretim değerlerinden işletme masraflarının çıkarılmasıyla elde edilen değerdir. Bu kar kısaca çiftçilerin elinde kalan kar olarak da yorumlanabilir.

Tablo 15’de toplulaştırma öncesi her bir grup için mutlak kar değerleri görülmektedir. Bunun için her bir grup için gayri safi üretim değerinden işletme masrafları çıkarılmıştır. Sonuçlara bakıldığında en yüksek mutlak kar 1. Gruba ait iken en düşük mutlak kar 2. Gruba aittir.

Tablo 15. Toplulaştırma Öncesi Mutlak Net Kar

Gruplar	Toplulaştırma Öncesi		
	Gayri Safi Üretim Değeri	İşletme Masrafları	Mutlak Kar
	TL	TL	TL
1.Grup	3.558.823	417.837	3.140.985
2.Grup	2.687.010	291.517	2.395.494
3.Grup	2.847.122	304.800	2.542.322
Ortalama	3.030.985	338.051	2.692.934

Tablo 16’da ise toplulaştırma sonrası her bir grup için mutlak kar değerleri görülmektedir. Bunun için her bir grup için gayri safi üretim değerinden işletme masrafları çıkarılmıştır. Sonuçlara bakıldığında en yüksek mutlak kar 1. Gruba ait iken en düşük mutlak kar 3. Gruba aittir.

Tablo 16. Toplulaştırma Sonrası Mutlak Net Kar

Gruplar	Toplulaştırma Sonrası		
	Gayri Safi Üretim Değeri	İşletme Masrafları	Mutlak Kar
	TL	TL	TL
1.Grup	4.260.115	400.690	3.859.425
2.Grup	3.262.847	287.676	2.975.171
3.Grup	2.904.078	253.741	2.650.337
Ortalama	3.475.680	314.036	3.161.644

Tablo 17'ye bakıldığı zaman toplulaştırma öncesi mutlak kar ile toplulaştırma sonrasındaki mutlak karın karşılaştırılması görülmektedir. Toplulaştırma sonrasındaki mutlak karın toplulaştırma öncesindeki mutlak kara göre arttığı görülmektedir. Bu artış ortalama 468.710,49 TL olarak karşımıza çıkmaktadır. Ayrıca en büyük mutlak kar 1. Gruba ait iken en düşük mutlak kar 3. Gruba aittir.

Tablo 17. Toplulaştırma Öncesi ve Sonrası Mutlak Net Kar Farkı

Gruplar	Toplulaştırma Öncesi	Toplulaştırma Sonrası	TS-TÖ
	Mutlak Kar	Mutlak Kar	Mutlak Kar
	TL	TL	TL
1.Grup	3.140.985	3.859.425	718.440
2.Grup	2.395.494	2.975.171	579.677
3.Grup	2.542.322	2.650.337	108.014
Ortalama	2.692.934	3.161.644	468.710

3.5. Tartışma

Toplulaştırmanın işletmelere etkileri değerlendirildiği zaman işletme başına karda yine en fazla 3. Grup işletmeler varken 2. Grup işletmeler 2. sırada, 1. Grup işletmeler ise son sıradadır. 100 dönüm ve üzeri alana sahip işletmelerde meydana gelen 20.125 TL kar son derece önemli bir kardır. Bu değer bile toplulaştırma projelerinin ekonomik karının ne kadar önemli olduğunu bir kez daha gözler önüne sermektedir.

Tablo 18'e bakıldığı zaman toplulaştırma öncesi ve toplulaştırma sonrasında işletme başına mutlak karlar görülmektedir. Tablo 18 incelendiğinde mutlak karda 1. Grup en fazla değer sahip olsa da işletme başına karda 3. Grup en fazla değere sahiptir.

Ayrıca 1. Grup işletmeler ise en az mutlak kara sahip işletmeler olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu durum büyük araziye sahip işletmelerin mutlak karlarının daha fazla olduğunu göstermektedir.

Tablo 18. Toplulaştırma Sonrası ve Toplulaştırma Öncesi Mutlak Net Kar Farkı

Toplulaştırma Öncesi			
Gruplar	1.Grup	2.Grup	3.Grup
Mutlak Kar	3.140.985	2.395.494	2.542.322
İşletme Sayıları	216	38	20
İşletme Başına Kar	14.542	63.039	127.116
Toplulaştırma Sonrası			
Gruplar	1.Grup	2.Grup	3.Grup
Mutlak Kar	3.859.425	2.975.171	2.650.337
İşletme Sayıları	218	38	18
İşletme Başına Kar	17.704	78.294	147.241
İşletme Başına Kar Farkı	3.162	15.255	20.125

Karlı (2018) çalışmasında tarım işletmelerinin ekonomik analizi yapılmıştır. Parsel büyüklüğü bazında 3 gruba ayırdıkları işletmelerden en büyük gelirin büyük parsellere sahip işletmelerin elde ettiği sonucuna ulaşmışlardır. Ayrıca 65 işletme üzerinde yaptıkları çalışmalarda ise ortalama işletme karının 28.264,94 TL olduğunu belirlemişlerdir. Bu sonuçlar karşılaştırıldığında farklı proje sahalarında benzer proje işletme karlarının bulunduğu söylenebilir.

4. SONUÇ

Toplulaştırmanın çiftçiler üzerindeki etkileri incelenerek toplulaştırma projelerinin çiftçi grupları üzerindeki analizleri yapılmıştır. Proje sahasındaki işletmeler 0-50 dekar, 50-100 dekar ve 100 dekar üzeri olacak şekilde 3 gruba ayrılmış ve gruplar üzerinden analizler yapılmıştır. Toplulaştırma öncesi ile sonrası işletme başına kar kıyaslandığında,

toplulaştırma sonrasında 100 dekar ve üzeri işletmeler 20.124,82 TL, 50-100 dekar işletmeler 15.254,67 TL, 0-50 dekar işletmeler ise 3.162,19 TL'lik kar elde etmişlerdir.

Bu sonuçlara bakarak büyük toprak alanına sahip işletmelerin daha fazla ekonomik kazanç elde ettiği, daha küçük alana sahip işletmelerin daha az ekonomik kazanç elde etmiştir. Ekonomik kazançları artan arazi sahipleri daha rekabetçi hale gelmişlerdir. Bu durum daha büyük araziler hedefleyen arazi toplulaştırma projelerinin ne kadar doğru yatırımlar olduğunu bir kez daha göstermektedir.

KAYNAKÇA

- Cay T, Ayten T, Iscan F, 2010. Effects of different land reallocation models on the success of land consolidation projects: Social and economic approaches. *Land Use Policy*, 27, 2, 262-9.
- Ertunç E, Çay T, Haklı H, 2018. Modeling of reallocation in land consolidation with a hybrid method. *Land Use Policy*, 76, 754-61.
- Hiironen J, Riekkinen K, 2016. Agricultural impacts and profitability of land consolidations. *Land Use Policy*, 55, 309-17.
- Jin XB, Xu XX, Xiang XM, Bai Q, Zhou YK, 2016. System-dynamic analysis on socio-economic impacts of land consolidation in China. *Habitat Int*, 56, 166-75.
- Karlı, 2018. Isparta İlinde Arazi Toplulaştırması Yapılan Alanlardaki Tarım İşletmelerinin Sosyo-Ekonomik Analizi. *MKÜ Dergisi*, 23, 1, 106-14.
- Kumbasaroğlu H, Dağdemir V, 2007. Erzurum Merkez ilçede tarım arazilerinde parçalılık durumuna göre tarım işletmelerinin ekonomik analizi. *Atatürk Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi*, 38, 1, 49-58.
- Moravcová J, Koupilová M, Pavlíček T, Zemek F, Kvítek T, Pečenka J, 2017. Analysis of land consolidation projects and their impact on land use change, landscape structure, and agricultural land resource protection: case studies of Pilsen-South and Pilsen-North (Czech Republic). *Landsc Ecol Eng*, 13, 1.
- Salvati L, Kosmas C, Kairis O, Karavitis C, Acikalin S, Belgacem A, Solé-Benet A, Chaker M, Fassouli V, Gokceoglu C, 2016. Assessing the effectiveness of sustainable land management policies for combating desertification: A data mining approach. *J Environ Manage*, 183, 754-62.
- Sklenicka P, Hladík J, Střeleček F, Kottová B, Lososová J, Číhal L, Šálek M, 2009. Historical, environmental and socio-economic driving forces on land ownership fragmentation, the land consolidation effect and the project costs. *Agricultural Economics*, 55, 12, 571-82.
- TRGM, 2017. Tarım Reformu Genel Müdürlüğü Verileri.
- TÜİK 2014. Tarım Alanları.
- TÜİK, 2017. Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi 2017 Sonuçlar. Türkiye İstatistik Kurumu.
- World population trends, 2017. UNFPA, <https://www.unfpa.org/world-population-trends>.
- Van den Noort PC, 1987. Land consolidation in the Netherlands. *Land Use Policy*, 4, 1, 11-3.
- Van Huylenbroeck G, Coelho JC, Pinto PA, 1996. Evaluation of land consolidation projects (LCPs): A multidisciplinary approach. *J Rural Stud*, 12, 3, 297-310.